

REFERAT

8. september 2020

Møde i Det Særlige Bygningssyn

Torsdag den 3. september 2020 kl. 12.30 - 16.00

Frederiksborg Slot, Hillerød

Det Særlige Bygningssyn
c/o Slots- og Kulturstyrelsen,
Center for Kulturarv,
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing F.

Mia Kroer Ræbild
Arkitekt Cand. Arch./Sekretær for
Det Særlige Bygningssyn
Dir. 33 74 52 68

Fra Bygningssynet deltog:

Formand Jens Toftgaard, Nicolai Bo Andersen, Jens Andrew Baumann, Peter Hee, Thina Wallin Jensen, Ulla Kjær, Gemma Lalanda, Sara Aasted Paarup, Frank Allan Rasmussen, Mette Slyngborg og Lisbet Wolters.

Afbud fra: Jens Hendeliowitz, Thomas Garth-Grüner (deltog i besigtigelsen af Marmorgalleriet før mødet) og Mia Kroer Ræbild.

Fra Slots- og Kulturstyrelsen deltog:

Enhedschef Merete Lind Mikkelsen, specialkonsulent Vibe Ødegaard, specialkonsulent Lisbeth Pepke (referent), arkitekt Julie Fallon, arkitekt Eva Sievert Asmussen, arkitekt Lisa Marie Gerdes.

DAGSORDEN

1. Referat af Det Særlige Bygningssynsmøde den 11. juni 2020

Der var ingen bemærkninger til referatet.

1.1 Habilitet

Intet at bemærke.

2. Meddelelser

2.1 Orientering om ny medarbejder

Merete Lind Mikkelsen orienterede om at Anders Bundgaard Nielsen i perioden 1. august 2020 til 31. maj 2021 er blevet ansat som barselsvikar for Louise Swärd Alfbecker.

2.2 Orientering om forløb på Nyholm

Merete Lind Mikkelsen orienterede om, at styrelsen har haft dialogmøder med hhv. Forsvaret, Forsvarsministeriet og Københavns Kommune. Der er enighed om at igangsætte et forarbejde med analyse og undersøgelse af udviklingsmulighederne på Nyholm. Formålet er at præcisere fredningsværdierne og udviklingspotentialet i de enkelte bygninger og i det samlede område, samt at skabe grundlag for vurdering af muligt bebyggelsesomfang og mulige bebyggelsesplaner for både bygninger og friarealer. Bygningssynets indstilling er offentliggjort efter almindelig praksis. Sagen er endnu ikke i høring.

2.3 Orientering om samarbejde med DSB

Merete Lind Mikkelsen orienterede om, at styrelsen har indledt et samarbejde med DSB med henblik på at styrke samarbejdet og dialogen omkring de fredede stationsbygninger.

2.4 Orientering om bygningssynets tur

Bygningssynets årlige todages tur med møde og seminar er grundet Corona blevet udsat til den 4. - 5. november 2020, hvor vi forventer at kunne gennemføre det planlagte program til Aarhus og omegn med fokus på efterkrigstidens arkitektur.

2.5 Orientering om Dæmpegård i Allerød Kommune

Merete Lind Mikkelsen orienterede om styrelsens besigtigelse af Dæmpegård.

2.6 Orientering om afgjorte klager ifm. fredningssager

Ingen afgjorte klagesager siden sidst.

2.7 Orientering om afgjorte klager ifm. byggesager

Ingen afgjorte klagesager siden sidst.

3. Lister over byggesager i perioden 13. maj til 3. august 2020

3.1 Bygningssynet fik den 28. august 2020 tilsendt svarene på de indkomne spørgsmål til byggesagslisterne. Synet havde ingen kommentarer til de tilsendte svar.

3.2 Der var ingen yderligere spørgsmål til byggesagslisten over egne bygninger.

3.3 Der var ingen klagesagsliste denne gang.

4. § 7a

4.1 Den 12. august 2020 blev den første del af listen over styrelsens forslag til fredede bygninger eller dele af fredede bygningsanlæg, som kan omfattes af § 7 a, da deres fredningsværdier overvejende ligger i det ydre og i hovedstrukturen, tilsendt Bygningssynet. Synet havde spørgsmål til enkelte sager på listen.

5. Procesplan og overvejelser omkring strategi for nyfredninger

Bygningssynets formand Jens Toftgaard oplyste, at synet i det næste halve år arbejder med en strategi for nyfredninger. Der skal være særligt fokus på efterkrigstidens bygningsmasse. Arbejdet forudsætter forundersøgelser, da bygningsmassen er meget stor fra perioden efter 1945. Jens Toftgaard påpegede, at der blandt andet bør laves en stringent liste med en analyse af brede træk, almennyttige boliger og parcelhuset, samt hvilke strømninger og udviklingstræk, der viser sig i den nationale fortælling.

Der planlægges et seminar til efteråret, hvor fredningsstrategi diskuteres med oplæg fra styrelsen og enkelte indbudte udefra. Udkast til fredningsstrategi ventes færdig marts/april 2021 og skal lede frem til en systematisk fredningspraksis. Strategi skal kunne realiseres inden for den nugældende lov.

6. Faglige retningslinjer

Lisa Marie Gerdes orienterede om status og indholdet i de faglige retningslinjer. Bygningssynet kom med kommentarer til den generelle opbygning og specifikke kommentarer til indholdet af de faglige retningslinjer. Formand Jens Toftgaard bad om, at faktuelle rettelser fra synsmedlemmerne sendes direkte til Slots- og Kulturstyrelsen.

7. Byggesager

7.1 Marmorgalleriet, Frederiksborg Slot, Frederiksborg Slot 1, Hillerød Kommune (190/09560 forelagt af Julie Fallon)

Det Særlige Bygningssyn vil have sagen genforelagt til næste bygningssynsmøde.

7.2 Herning Højskole, Højskolevej 11, Herning Kommune

(20/05263 forelagt af Eva Sievert Asmussen)

Det Særlige Bygningssyn finder det positivt, at ejer ønsker at finde en funktion til højhuset, som spiller sammen med bygningens oprindelige rumstruktur.

Det Særlige Bygningssyn finder, at en addition til højhuset i form af et trappe- og elevatorårn vil svække højhusets arkitektoniske kvalitet. Bygningssynet finder, at højhuset i sig selv og som det nybrud i arkitekturen bygningen var, er et enestående stykke bygningskunst, som skal bevares.

Det Særlige Bygningssyn finder, at højhusets høje, smalle bygningskrop og de afsluttede facadekompositioner har så stærkt et arkitektonisk udtryk, at en addition, uanset dennes udformning, vil svække det oprindelige værk. Ligesom et digt eller et maleri kan en bygning være et fuldendt værk, som ikke kan forbedres ved at bygge videre på den.

Det Særlige Bygningssyn indstiller derfor til, at der arbejdes videre med at finde alternative løsninger på de ønskede ændringer i flugtvejsforholdene i bygningen. Bygningssynet finder, at højhusets fredningsværdier i det indre er vigtige, men finder samtidig, at bygningen udefra er ikonisk. Bygningssynet anbefaler, at der i samarbejde mellem ejer, rådgiver og Slots- og Kulturstyrelsen findes en løsning i dialog med kommunalbestyrelsen i Herning Kommune, som har mulighed for at dispensere for de krav som stilles i bygningsreglementet. Dette gælder foruden flugtvejsforholdene også eventuelle tilgængelighedstiltag og energioptimering af bygningerne. Bygningssynet bemærker, at der ved eventuel tilføjelse af en indvendig flugtvejstrappe vises særligt hensyn til Paul Gadegaards udsmykning i stueetagen, hvor eventuelle ændringer bør indpasses med omhu.

Det Særlige Bygningssyn understreger, at alle tilføjelser til bygningerne skal formgives med udgangspunkt i det eksisterende. Det vil være en forudsætning, at de nødvendige bygningsændringer understøtter bygningens samlede udtryk.

8. Fredningsudvidelse

8.1 Havneadministrationen, Nordre Toldbod 7-11, Københavns Kommune (20/07879 forelagt af Vibe Ødegaard)

Det Særlige Bygningssyn finder, at de to portvagtbygninger, gitterværket med hovedport (1869 af Vilhelm Dahlerup og Frederik Böttger; skulpturer 1870 af C.C. Peters) samt de tre havnekraner (1848; 2. halvdel af 1800-tallet; 1. halvdel af 1900-tallet), Nordre Toldbod 7-11, Københavns Kommune, har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af Havneadministrationens nugældende fredning hermed.

De to portvagtbygninger og det tilhørende gitterhegn, inklusiv fire gitterfag nord for den nordlige vagtbygning, udgør en integreret del – arkitektonisk såvel som kulturhistorisk –

af Havneadministrationsbygningen. Hele bygningsanlægget er tegnet og opført som en samtidig helhed og i det samme nyrenæssance-formsprog.

Gitter og vagtbygninger afgrænser havneområdet fra byen på en håndfast, men æstetisk virkningsfuld måde. Billedhugger Christian Carl Peters spektakulære og symbolladede skulpturer af de græsk-romerske guder for henholdsvis handel og søfart, Merkur og Neptun, der kroner vagtbygningerne, understreger yderligere områdets repræsentative karakter som ankomststed for prominente gæster og som en værdig port til København.

De tre støbejernskraner, der står omkring havnebassinet, udgør et stykke væsentlig industrihistorie. Med industrialiseringen fulgte behovet for at transportere store mængder varer ad søvejen til det globale marked, og den hånddrevne støbejernskran blev fra begyndelsen af 1800-tallet et udbredt element på alverdens havnekajer. I dag er kun et fåtal bevaret. Det er enestående i Danmark – og utvivlsomt også en international sjældenhed, at en samling på tre historiske havnekraner, kronologisk og typologisk forskellige, er bevaret på samme sted. Endvidere er den sydligste kran, som er fremstillet i Frederiksværk 1848, landets ældste bevarede kran efter Mastekranen på Holmen. Endelig viser de tre kraner tilsammen, at den enkle konstruktionsform har været anvendt i lang tid, også efter at mere avancerede krantyper som f.eks. elektrisk drevne svingkraner var taget i anvendelse.

De bærende fredningsværdier knytter sig til den fortsatte opretholdelse af samtlige elementer, herunder den oprindelige placering og materialeholdning.

9. Eventuelt

- 9.1** Formand Jens Toftgaard orienterede om en henvendelse fra Landsforeningen til kulturministeren med kopi til Det Særlige Bygningssyn. Landsforeningen ser med stor bekymring på, at nationalt udpegede industriminder nedrives. Det drejer sig eksplicit om Coop i Albertslund kommune. Coops omfattende distributions- og transportanlæg med dets kaffetårn, blev i 2007 udpeget af Slots- og Kulturstyrelsen som et af 25 nationale industriminder.